

Boekbesprekingen

S. NEALE,

Genre and Hollywood.

London, Routledge, 2000, 336 blz.

Reeds van in de beginjaren van de Hollywood cinema heeft het concept genre een belangrijke rol gespeeld. Nu, negentig jaar later, verschijnt nog steeds met grote regelmaat nieuw (theoretisch) werk rond de genrefilm.

In zijn nieuwste boek *Genre and Hollywood* geeft auteur Neale een prachtig overzicht van oude en nieuwe ideeën rond dit concept. Op zeer grondig gedocumenteerde wijze geeft hij een overzicht van het volledige discours rond genre, gaande van theoretische beschouwingen tot een gedeeltelijke herdefiniëring van *film noir* en melodrama. *Genre and Hollywood* is een aanrader voor al wie zich wil verdiepen in de theorievorming en discussies rond genre.

In het eerste deel onderzoekt Neale de verschillende definities en dimensies van de genrefilm. Hij focust op fundamentele concepten en discussiepunten, en laat hierbij auteurs uit uiteenlopende disciplines aan het woord. Hierdoor komt hij tot een multi-dimensionale en multi-perspectivische benadering van het begrip. Enkel door middel van deze benadering komen we tot een in de praktijk hanteerbaar genreconcept. Dit deel geldt dan ook als theoretisch kader voor de volgende hoofdstukken.

In een tweede deel vangt de auteur aan met een overzicht van de bestaande theorievorming rond een veertiental genres, gaande van klassieke genres zoals de gangsterfilm en de Western tot nieuwere genres als de sciencefictionfilm. Tevens worden prangende vragen gesteld rond de steeds verder veragende grenzen van genres.

Hierna wordt dieper ingegaan op de problematische aspecten van twee genres, m.n.

film noir en melodrama's en de vrouwenfilm.

In het derde deel wordt dieper ingegaan op de zogenaamde genretheorieën. Het gaat hier om theorieën die op een abstracter niveau het genreconcept benaderen. Neale maakt een onderscheid tussen esthetische theorieën enerzijds en sociaal-culturele theorieën anderzijds.

In een laatste hoofdstuk worden deze theorieën verbonden met de concrete ontstaanscontext van genres: de Hollywood filmindustrie. De auteur schrikt er ook hier niet voor terug om enkele belangrijke vraagtekens te plaatsen bij klassieke veronderstellingen over het hoe en het waarom van het ontstaan van genres in het studiotijdperk en haar bestaansredenen in het post-studiotijdperk.

L.E.

J. CORNER, P. SCHLESINGER & R. SILVERSTONE,

International media research: a critical survey.

London, Routledge, 1997, 238 blz.

International media research wil een eerste aanzet zijn om 'de stand van zaken' inzake communicatiewetenschappelijk onderzoek in kaart te brengen. De samenstellers zijn er zich van bewust dat dit natuurlijk niet in één boekwerk mogelijk is, maar hebben wel geprobeerd om enkele centrale thema's en hangijzers te selecteren voor hun volume. Het boek is opgebouwd rond drie centrale thema's: het maken van vergelijkingen, de problemen van media, staat en markt en onderzoek en beleid. Deze elementen worden door verschillende auteurs behandeld in artikels die een overzicht brengen van de stand van zaken binnen een bepaald do-

mein, thema of veld. Dit boek is dan ook niet echt van direct nut voor de onderzoeker binnen een concreet domein, met concrete problemen omwille van het overzichts karakter en de behandeling van slechts een beperkt aantal domeinen van het (klassieke) communicatiewetenschappelijke onderzoek en denken. Het kan wel dienen om het eigen werk in een breder perspectief te kaderen of als tekstboek om studenten een overzicht te geven van het denken in bepaalde velden.

J.S.

M. BUONANNO (ed.),

Shifting landscapes: television fiction in Europe.

Luton, University of Luton Press, 1999, 208 blz.

Shifting landscapes is de uitgave in boekvorm van het tweede jaarlijkse Eurofiction Report, de weerslag van een langdurig onderzoeksproject rond televisiefictie in Europa. Het Eurofiction project kadert binnen het European Audiovisual Observatory, en verzamelt systematisch kwantitatieve en kwalitatieve informatie omtrent productie, programmatie en tekstuele kenmerken van (eigen) fictie in de grootste Westeuropese landen. Naast een algemeen overzicht van de tendensen in het Europese fictielandschap van 1997 biedt *Shifting landscapes* ook een gedetailleerd overzicht van de productie per land. Tenslotte werd per land ook een lijst van kaskrakers, interessante producties en tegenvallers opgenomen.

Een waardevol instrument voor de studie van televisiefictie, vooral dan wat kwantitatieve gegevens over productie en programmatie betreft. Het kwalitatieve luik, de studie van 'culturele indicatoren', is (vooral nog) relatief beperkt.

A.Dh.

J. GRIPSRUD (ed.),

Television and common knowledge.

London, Routledge, 1999, 209 blz.

Television and common knowledge verzamelt essays van toonaangevende televisiewetenschappers rond de vraag naar de so-

ciale en culturele functie van televisie. Er wordt stilgestaan bij de manier waarop (vooral informatieve) televisie een bron is van gedeelde kennis over de wereld. Daarbij wordt de complexiteit van de interactie tussen tekst en publiek onderzocht: hoe open zijn teksten, hoe actief zijn kijkers? De verschillende essays zoeken een weg tussen de extremen van tekstualisme en revisionisme, en dichtten televisie een belangrijke, maar voorwaardelijke rol toe in het doorgeven van informatie en interpretaties. Een boeiende verzameling hedendaags denken over televisie.

A.Dh.

L. WELLS (ed.),

Photography: a critical introduction.

London, Routledge, 2000, 416 blz.

Photography is een uitstekend (hand)boek dat volledig focust op het kijken naar en de studie van het fotografische beeld. Het is dus geen praktische handleiding voor het fotograferen zelf. De fotografie wordt vanuit verschillende theoretische invalshoeken benaderd en hedendaagse debatten rond fotografie worden in hun politieke en sociale context geplaatst. De historische benadering wordt gerespecteerd in die zin dat er aandacht besteed wordt aan de technologische evolutie van de fotografie en de steeds verdere digitalisering ervan. Ook de verschillende subjecten en objectieven van de fotografie worden onder de loep genomen: documentaire fotografie, het familie-fotoalbum, fotografie als kunstvorm, mode-fotografie, reclamefotografie, fotografie van het menselijk lichaam, ... Daarnaast worden ook de kenmerken van de fotografie als moderne/postmoderne expressievorm en de bijhorende debatten uiteengezet. Dit alles werd uitgebreid gedocumenteerd met beroemde en minder beroemde voorbeelden en illustraties (meer dan 100 foto's zijn opgenomen). Hierdoor geeft het boek ook een praktische aanzet voor het kritisch kijken naar fotografie.

Hoewel de bijdragen voornamelijk afkomstig zijn van vorsers uit het academische milieu (University of the West of England,

Bristol), blijkt toch uit hun benadering dat zij wel degelijk over een flinke dosis praktijkervaring beschikken. Hierdoor wordt het boek een zeer leesbare en boeiende introductie. Een minpunt is dat de auteurs een bijna exclusief Angelsaksische benadering handhaven. Interessante Franse of niet-westerse benaderingen vallen daarbij uit de boot.

L.E.

J. HARTLEY,

Uses of television.

London, Routledge, 1999, 246 blz.

Met *Uses of television* schreef Hartley een origineel en eigenzinnig werk, een essayistische reflectie op de sociale rol van tv en op de discoursen eromheen. Hij beperkt zich niet tot één vraag, maar biedt een omvattende, ambitieuze analyse. Zo reflecteert hij op de aanpak en rol van tv-studies, en bepleit hij in plaats van veroordelende benaderingen van tv, een nieuwe kijkwijze op tv als een vorm van 'transmodern' onderwijs. Hij keert daarbij terug naar de vroege tv-geschiedenis, en betreft uiteenlopend materiaal in zijn argumentatie. Binnen die veelheid aan materiaal, en mede door de omvattendheid van de opzet, is de gedachtelijn van *Uses of television* niet altijd even helder en duidelijk. Toch een interessant werk, met tal van provocatieve beschouwingen over televisie.

A.Dh.

J. CURRAN & M.-J. PARK (eds.),

De-westernizing media studies.

London, Routledge, 2000, 342 blz.

In *De-westernizing media studies* brengen de (uitermate actieve) Britse mediaonderzoeker Curran en de Koreaan Park een groot aantal bijdragen samen, die een zeer gevarieerd beeld tonen van de relatie media en maatschappij in de wereld. De basishypothese van dit boek heeft betrekking op de gevolgen van de algehele globalisering (inderdaad) voor de maatschappelijke rol van plaatselijke media, dit in verschillende politiek-maatschappelijke contexten (van autoritaire tot liberale samenlevingen). Het is

een leerrijk, ronduit comparatief opgezet boek geworden (22 bijdragen), dat onrechtstreeks antwoordt op de aanzwellende kritiek dat (ook) media- en communicatieonderzoek nauwelijks aandacht schenkt aan niet-westerse benaderingen (zie bv. Mowlana). Spijtig is wel dat deze reader, anders dan de titel laat vermoeden, niet theoretisch ingaat op deze kritiek van Eurocentrisme in media-onderzoek.

D.B.

P. LÖHR & M. MEYER (eds.),

Children, television and the new media: a reader of research and documentation in Germany.

Luton, University of Luton Press, 1999, 447 blz.

Children, television and the new media geeft een overzicht van hoofdzakelijk Duits onderzoek dat al eerder verscheen in het tijdschrift 'TelevIZion'. Het tweede hoofdstuk (*Children's television in Transformation*) en het zesde (*Adolescents and their Media Worlds*) bestrijken een belangwekkende thematiek. Zij behandelen de transformatie van de mediawereld waarin de kinderen leven, en de impact die dit heeft op het mediagebruik van deze kinderen. De centrale vraag die in deze hoofdstukken aan bod komt, is: 'Welke is, voor kinderen, de plaats die televisie inneemt binnen de veranderende mediaomgeving?' Tegenwoordig hebben kinderen niet alleen toegang tot de televisie maar ook tot nieuwe Informatie-en Communicatietechnologieën (ICT zoals computer, Internet,...). Deze hoofdstukken gaan na hoe de mediawereld van de hedendaagse kinderen eruit ziet en hoe zij daarmee omgaan. Alhoewel de centrale vraag ten eerste interessant is, blijven de cijfergegevens louter beschrijvend. Het gaat hier ook duidelijk om een specifieke Duitse situatie. Toch zijn een aantal van deze bevindingen terug te vinden in ander Europees onderzoek. Denken we maar aan het feit dat steeds meer kinderkamers uitgerust zijn met een steeds groeiend aantal media-toestellen.

V.V.R.

M. THOMPSON,

Forging war: the media in Serbia, Croatia, Bosnia and Hercegovina.

Luton, University of Luton Press, 1999, 388 blz.

Eén grote verdienste moet *Forging war* over de Joegoslavische secessieoorlog alvast toegeschreven worden: het trekt scherp van leer tegen de essentialistische veronderstelling dat de Balkan over een volkseigen soort gewelddadigheid beschikt. De mythe van de eeuwenoude haat tussen de verschillende etnieën die de Balkan bevolken, gekoppeld aan de onvermijdelijkheid van de gewelddadige beslechting van dit volksantagonisme - een denken dat ook in het westen van een zekere aanhang gegarandeerd is - wordt ontmaskerd als een van de strategieën uit het handboek van de ultranationalistische propagandamethodiek. Met genoegen citeert Thompson hier Zizek, die het cliché van de Balkan als '*phantasmagoric space of nationalist madness*' met verve aanklaagt.

Thompson probeert in *Forging war* een andere invalshoek te bewandelen door een analyse aan te bieden van de rol die de Servische, Kroatische en Bosnische massamedia - mede onder druk van de respectieve regimes - hebben gespeeld in '*building and maintaining conditions in which war was possible*' (p. 292). Zijn zoektocht naar het antwoord op deze uitermate relevante vraag leidt echter over vele platgetreden paden en loopt mede daarom ontgoochelend af. Als lezer zie je Thompson vooral verstrikt raken in lineaire denkpatronen over invloed en effecten van massamedia, waardoor hij zich geroepen voelt om de aloude '*de kip of het ei*'-vragen (p. 305) te beantwoorden. Een synergetische analyse van de rol van de verschillende actoren in dit proces wordt daardoor onvermijdelijk uitgesloten. Zoals ook Jurica Pavicic opmerkt - in een recensie over de eerste editie van Thompsons boek (die is opgenomen in deze (uitgebreide) tweede editie) - ontsnapt Thompson bovendien niet aan een ander westers cliché, namelijk dat het chauvinistische Joegoslavische delirium gezien moet worden als een resultante van de oud-communisti-

sche disciplinerings.

Ondanks het feit dat Thompson een gedetailleerd en bij momenten griezelig verhaal schetst over de nationalistische discoursen die de Servische, Kroatische en Bosnische massamedia in deze periode effectief hebben aangeboden, en even gedetailleerd de propagandastrategieën van de verschillende regimes blootlegt, slaagt hij er niet in een afdoend antwoord te bieden op de ambitieuze vraag die hem op de achtergrond permanent achtervolgt: wat heeft deze oorlog mogelijk gemaakt?

N.C.

J. LENT (ed.),

Cute, cheap, mad and sexy: themes and issues in Asian cartooning.

Bowling Green, Bowling Green State University Popular Press, 1999, 212 blz.

Verskillende Aziatische landen mogen dan al een eeuwenoude traditie hebben van 'beeldverhalen' (o.a. muurschilderingen, rollen, prentenboeken) en Japan mag dan al de grootste stripproducent ter wereld zijn, de kennis in het westen daarvan blijft zeer partieel en beperkt. Daarom bundelde de Amerikaan John Lent een aantal artikelen omtrent de Aziatische strip en tekenfilm in *Cute, cheap, mad and sexy*. Het eerste deel verzamelt een variëteit van onderwerpen: de Maleisische humorbladen, de Zuid-Koreaanse tekenfilmindustrie, de receptie van Disney's *Aladdin* in Zuidoost-Azië en strips in Singapore. Sommige bijdragen geven een overzicht, terwijl andere inzoomen op een specifiek onderwerp.

Het tweede deel heeft een centraal thema, namelijk 'gender' in de Japanse en Indiase strips. Zo treden in manga heel wat knappe maar sterke meisjes op, vaak bijgestaan door mannelijke nerds. In een andere bijdrage worden de erotische manga met loli-ta-achtige meisjes in het kader van de Japanse cultuur genuanceerd belicht.

Deze bundel geeft dus een idee van de diversiteit van de Aziatische strip. Er zijn immers zeer belangrijke verschillen tussen de verschillende landen. Aangezien het gaat over voor ons meestal onbekende stripreeksen, hadden sommige bijdragen wel wat

meer illustraties verdiend. De lay-out is de typische droge stijl van de publicaties van Bowling Green State University.

Cute, cheap, mad en sexy is al bij al een interessante aanvulling op de schaarse literatuur over Aziatische strips.

P.L.

J. LENT (ed.),

Pulp demons: international dimensions of the postwar anti-comics campaign.

Madison, Fairleigh Dickinson University Press, 1999, 306 blz.

T. CREPIN & T. GROENSTEEN (éds.),

On tue à chaque page: la loi de 1949 sur les publications destinées à la jeunesse.

Paris/Angoulême, Editions du Temps/Musée de la bande dessinée, 1999, 253 blz.

Midden twintigste eeuw leken heel wat landen in de greep van een stripparanoia. Vooral vlak na WO II barstte de kritiek op de strip goed los. Strips werden op een moralistisch rooster gelegd. In sommige landen als Frankrijk kwam het tot een wettelijke regeling, in andere landen zoals de VS nam de stripindustrie zelf een morele code aan. *Pulp demons* beschrijft hoe de discussie oplaaide in de VS, Groot-Brittannië, Duitsland, Canada, Australië en Azië. Lent zocht voor ieder land een specialist terzake. De bijdragen zijn dan ook vrij degelijk.

De bundel wordt afgerond met twee bijdragen over de peetvader van de ideologische stripkritiek, Fredric Wertham met zijn *Seduction of the innocent* van 1954. Martin Baker betreurt dat precies de meest waardevolle inzichten van Wertham vergeten zijn en dat iedereen hem herinnerd om de dingen die hij verkeerd zag.

Niet alle landen met een stripvervolging komen aan bod in *Pulp demons*, maar die lacune wordt door andere boeken opgevuld. Zo verscheen haast gelijktijdig *On tue à chaque page!* over de Franse wet van 1949 inzake de jeugdpublicaties. Het bundelt de teksten van het colloquium dat het Franse stripcentrum CNBDI in januari 1999 organiseerde. Heel het boek is gewijd aan die

beruchte Franse wet, die gestemd werd door de katholieken en communisten. Hoewel deze wet het morele niveau van de strips wilde veilig stellen, werd ze vaak gebruikt als een gemakkelijk excuus om populaire buitenlandse strips te weren. In *On tue à chaque page!* wordt uitvoerig ingegaan op de voorgeschiedenis, het tot stand komen en de gevolgen van de wet. Ook huidige en voormalige commissieleden komen aan het woord.

P.L.